

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 189/ 2019
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Β' ΤΜΗΜΑ)

Συνεδρίαση της 8^{ης} Οκτωβρίου 2019

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Στέφανος Δέτσης, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Θεόδωρος Ψυχογιός, Δημήτριος Χανής, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Αλέξανδρος Ροϊλός, Αδαμαντία Καπετανάκη, Ελένη Πασαμιχάλη, Χριστίνα Διβάνη, Πέτρος Κωνσταντινόπουλος, Παναγιώτα Ελευθερία Δασκαλέα Ασημακοπούλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Ιωάννης Μπακόπουλος, Πάρεδρος του Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο)

Αριθμός Ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθμό πρωτοκόλλου Δ.ΕΙΣΠΡ. Ε1071877/ΕΞ/ 2019 16/5/2019 ΕΜΠ της ΑΑΔΕ (Διεύθυνση Εισπράξεων, Τμήμα Ε'), που υπογράφεται από τον Διοικητή της ΑΑΔΕ.

Περίληψη ερωτήματος: 1. Ποια η τύχη των ανωτέρω επιβληθεισών κατασχέσεων εις χείρας τρίτου μετά την λήξη των χορηγηθεισών προσωρινών διαταγών λόγω έκδοσης των με αρ. 2966/2018 και 32/2018 αποφάσεων του Ειρηνοδικείου Αθηνών και Ειρηνοδικείου Ερμούπολης αντίστοιχα, με τις οποίες έγιναν δεκτές οι ασκηθείσες αιτήσεις των φορολογουμένων (ήτοι ενδεικτικά, εάν υφίσταται υποχρέωση άρσης εκ μέρους του Δημοσίου των επιβληθεισών κατασχέσεων, εάν οι κατασχέσεις αυτές αναπτύσσουν εκ νέου τα αποτελέσματα τους ή εάν υφίσταται υποχρέωση περιορισμού της

κατάσχεσης στο ποσό ή ποσοστό που έχει ορισθεί δυνάμει της δικαστικής απόφασης ότι θα πρέπει να αποδοθεί από τον οφειλέτη στο Δημόσιο);

2. α) Ποια η τύχη των ποσών που είχαν τεθεί υπό μεσεγγύηση και των ποσών που ο τρίτος απέδωσε στο Δημόσιο μετά την έκδοση των ανωτέρω οριστικών (θετικών) αποφάσεων;

β). Σε περίπτωση που κριθεί ότι το Ελληνικό Δημόσιο υποχρεούται σε άρση των επιβληθεισών κατασχέσεων και συνεπώς σε επιστροφή του αποδοθέντος από τον τρίτο χρηματικού ποσού στον οφειλέτη, θα τύχουν εφαρμογής οι διατάξεις περί συμψηφισμού των επιστρεπτέων ποσών με οφειλές προς το Ελληνικό Δημόσιο, οι οποίες έχουν υπαχθεί στο ν. 3869/2010 και έχουν ρυθμιστεί βάσει δικαστικής απόφασης;

γ) Σε περίπτωση θετικής απάντησης στο προηγούμενο υποερώτημα, τα επιστρεπτέα ποσά θα συμψηφιστούν με τις ρυθμιζόμενες οφειλές μόνο μέχρι του ποσού που ισούται με το σύνολο των καταβολών που ορίστηκαν με δικαστική απόφαση ή καθόλη την έκταση των οφειλών που εντάχθηκαν στην δικαστική ρύθμιση;

.....

Στα πιο πάνω ερωτήματα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Β') γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο παραπάνω έγγραφο ερώτημα της Υπηρεσίας και στα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

A. Η Υπόθεση στην Σύρο.

1. Η ΑΡ κατέστη κληρονόμος του αποβιώσαντος συζύγου της ΓΡ κατά ποσοστό $\frac{1}{4}$ εξ αδιαιρέτου επί της κληρονομιάς περιουσίας του. Η περιουσία αυτή είχε παθητικό από οφειλές προς την Δ.Ο.Υ. Σύρου συνολικού ύψους 48.609,28 Ευρώ. Πρόκειται για οφειλές πηγάζουσες από φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων και αφορώσες τα οικονομικά έτη 2013, 2014 και 2015. Για τις οφειλές αυτές και συγκεκριμένα για το $\frac{1}{4}$ αυτών που ήταν το ποσοστό που κληρονομήθηκε από την ΑΡ, συνολικού ύψους 11.230,18 Ευρώ, επεβλήθη στα χέρια των πιστωτικών ιδρυμάτων της Εθνικής Τράπεζας της

Ελλάδος, της ΑΛΦΑ Τράπεζας, της Τράπεζας Eurobank Ergasias και της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε., ως τρίτων, αναγκαστική κατάσχεση, την 31.3.2017, με τα 10602, 10603, 10605 και 10606/30-3-2017 κατασχετήρια έγγραφα, αντιστοίχως, του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Σύρου. Θετική δήλωση υπέβαλαν η Τράπεζα Πειραιώς και η Άλφα Τράπεζα για τις 10606 και 10603/ 2017 αναγκαστικές κατασχέσεις αντιστοίχως.

2. Επίσης, θυγατέρα του αποβιώσαντος ΓΡ, και κληρονόμος αυτού σε ποσοστό $\frac{3}{4}$ εξ αδιαιρέτου επί της ως άνω κληρονομιαίας περιουσίας ήταν η Γ.Ρ. Μεταξύ των στοιχείων του παθητικού της ως άνω περιουσίας ήταν και τα υπόλοιπα $\frac{3}{4}$ της προαναφερθείσας συνολικής οφειλής των 48.609,28 Ευρώ. Στο πλαίσιο αυτό και προς είσπραξη του υπόλοιπου οφειλόμενου ποσού των 33.690,60 Ευρώ που αντιστοιχούσε στα $\frac{3}{4}$ της συνολικής οφειλής, η Δ.Ο.Υ. Σύρου επέβαλε τις 10611, 10614, 10617 και 10618/30.3.2017 αναγκαστικές κατασχέσεις στα χέρια των ως άνω πιστωτικών ιδρυμάτων ως τρίτων. Η επίδοση των κατασχετηρίων αυτών εγγράφων στις Τράπεζες έλαβε χώρα την 31.3.2017. Θετική δήλωση υπέβαλαν η Τράπεζα Πειραιώς, η Εθνική Τράπεζα και η Τράπεζα Eurobank, για τις 10618, 10611 και 10617/ 2017 αναγκαστικές κατασχέσεις αντιστοίχως.

3. Την 18.10.2017 οι ως άνω κληρονόμοι (θυγατέρα και κόρη) υπέβαλαν αίτηση για την υπαγωγή των οφειλών τους στο ν. 3869/2010 «*Ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων*». Παράλληλα, με την 15.12.2017 προσωρινή διαταγή του Ειρηνοδικείου Ερμούπολης διετάχθη η αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων εναντίον των αιτουσών και η διατήρηση της πραγματικής και νομικής κατάστασης της κινητής και ακίνητης περιουσίας τους μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί της αίτησης. Με την 32/23-8-2018 απόφασή του το Ειρηνοδικείο Ερμούπολης ρύθμισε τις οφειλές των αιτουσών μεταξύ των οποίων και οι οφειλές για τις οποίες είχαν επιβληθεί οι επίμαχες κατασχέσεις (σ.4 του επίμαχου ερωτήματος). Πράγματι, με την κριθείσα αίτηση είχαν υποβληθεί προς ρύθμιση στο δικαστήριο όλες οι οφειλές του θανόντος ΓΡ για τις οποίες είχε επιβληθεί κατάσχεση εις χείρας των προαναφερθεισών Τραπεζών σε βάρος των κληρονόμων αυτού, αιτουσών ΛΡ (σύζυγος) και ΓΡ (θυγατέρα), και συγκεκριμένα οι οφειλές που πηγάζαν από φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων των οικονομικών ετών 2013, 2014 και 2015 (έγγραφο 6972/19/2/2019 του Β' Δικαστικού Τμήματος

της Δ.Ο.Υ. Σύρου). Η εν λόγω δικαστική απόφαση δεν κάνει οποιαδήποτε αναφορά στις προαναφερθείσες αναγκαστικές κατασχέσεις που επιβλήθηκαν στα χέρια των Τραπεζών ως τρίτων. Κατά της πρωτόδικης απόφασης το Ελληνικό Δημόσιο άσκησε την από 5/12/2018 έφεσή του.

Β. Η υπόθεση στην Ηλιούπολη

4. Με το 4503/30.6.2015 τριπλότυπο βεβαιώθηκε ταμειακά οφειλή ύψους 2.389,01 Ευρώ του Δ.Σ. προς την Δ.Ο.Υ. Ηλιούπολης λόγω εκχώρησης μισθών. Μετά ταύτα επεβλήθησαν οι με αριθμό 2641 έως και 2647/3-2-2017 αναγκαστικές κατασχέσεις στα χέρια των πιστωτικών ιδρυμάτων της Attica Bank Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρεία, της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, της ΑΛΦΑ Τράπεζας, της Τράπεζας Eurobank Ergasias, της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε., της Citibank International Limited και της HCBS Bank ως τρίτων, για την εξασφάλιση της οφειλής των 2.389,01 Ευρώ από την ως άνω αιτία. Την 10-2-2017 η ΑΛΦΑ Τράπεζα υπέβαλε θετική δήλωση.

5. Λίγο αργότερα, την 31.3.2017, ο εν λόγω οφειλέτης της Δ.Ο.Υ. Ηλιούπολης υπέβαλε αίτηση ενώπιον του Ειρηνοδικείου Αθηνών για την υπαγωγή των οφειλών του στις διατάξεις του Ν. 3869/2010. Στο προτεινόμενο σχέδιο διευθέτησης των οφειλών αυτών συμπεριέλαβε και την προαναφερθείσα οφειλή λόγω εκχώρησης μισθών που είχε βεβαιωθεί ταμειακώς με την 4503/30.6.2015 πράξη του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. Ηλιούπολης. Με προσωρινή δικαστική διαταγή διετάχθη την 8.5.2017 η αναστολή λήψης καταδιωκτικών μέτρων σε βάρος του αιτούντος και η διατήρηση της πραγματικής και νομικής κατάστασης της περιουσίας του. Την 19.4.2018 εξεδόθη η 2966/2018 απόφαση του Ειρηνοδικείου Αθηνών. Με την ως άνω απόφαση κρίθηκε, μεταξύ άλλων, ότι η απαλλαγή του οφειλέτη από κάθε τυχόν υφιστάμενο υπόλοιπο των χρεών του έναντι των μετεχόντων πιστωτών θα επέλθει κατά νόμο (άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 3869/2010) υπό τον όρο της κανονικής εκτέλεσης των υποχρεώσεών του, οι οποίες προβλέπονται από την ρύθμιση για μηνιαίες καταβολές επί μια τριετία.

6. Η Δ.Ο.Υ. Ηλιούπολης ενημέρωσε τον οφειλέτη για την έκδοση της 163/2017 γνωμοδότησης του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους σύμφωνα με την οποία το πιστωτικό ίδρυμα στα χέρια του οποίου επεβλήθη η κατάσχεση κατέστη μεσεγγυούχος για τις μέλλουσες απαιτήσεις που θα γεννηθούν και

γεννήθηκαν τελικά μετά την υποβολή (31.3.2017) της αίτησης υπαγωγής των χρεών στις ρυθμίσεις του Ν. 3869/2010. Πράγματι, στο πλαίσιο αυτό η Τράπεζα ΑΛΦΑ ΑΕ και ενώ είχε πλέον εκδοθεί η 2966/19.4.2018 απόφαση του Ειρηνοδικείου Αθηνών παρακράτησε από το λογαριασμό του οφειλέτη της Δ.Ο.Υ. Ηλιούπολης Δ.Σ. και απέδωσε την 20.8.2018 το ποσό των 338,15 Ευρώ στην εν λόγω Δ.Ο.Υ.

Γ. Ο προβληματισμός της ερωτώσας υπηρεσίας.

7. Η υπηρεσία αναφέρθηκε στην 163/2017 γνωμοδότηση του Β' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Με αυτήν κρίθηκε ότι η υποβολή αίτησης οφειλέτη του Δημοσίου για την υπαγωγή των χρεών του προς αυτό στις ρυθμίσεις του ν. 3869/2010 δεν έχει ως συνέπεια την αναστολή των ατομικών καταδιωκτικών μέτρων που ελήφθησαν με αναγκαστικές κατασχέσεις που επιβλήθηκαν σε χέρια τρίτων σε χρόνο προγενέστερο την υποβολής της αίτησης. Η συνέπεια αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι με την επίδοση του κατασχετηρίου επέρχεται ex lege αναγκαστική εκχώρηση των απαιτήσεων που κατασχέθηκαν στο Ελληνικό Δημόσιο, με αποτέλεσμα να καθίσταται αυτό δικαιούχος των απαιτήσεων που είχαν κατασχεθεί πριν την υποβολή της αίτησης υπαγωγής στις ρυθμίσεις του νόμου για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Σύμφωνα με την ίδια γνωμοδότηση η υποβολή της αίτησης υπαγωγής των χρεών οφειλέτη του Δημοσίου στις διατάξεις του ν. 3869/2010 δεν καταλαμβάνει τις κατασχεθείσες απαιτήσεις πριν την υποβολή της αίτησης ενώ αντίθετα καταλαμβάνει αυτές που γεννήθηκαν μετά την υποβολή της αίτησης, τις οποίες ο τρίτος στα χέρια του οποίου επεβλήθη η κατάσχεση δεν αποδίδει στον οφειλέτη αλλά τις παρακρατεί ως οιονεί μεσεγγυούχος, δεδομένου ότι η διαδικασία της εκτέλεσης ηρεμεί (ΟΛΝΣΚ 341/2014, ΑΑΔΕ Πολ 1162/17.10.2017).

8. Ωστόσο η Υπηρεσία προβληματίζεται με την τύχη των αναγκαστικών κατασχέσεων του Ελληνικού Δημοσίου μετά την λήξη της προσωρινής διαταγής αναστολής των ατομικών καταδιωκτικών μέτρων και την έκδοση απόφασης που δέχεται την αίτηση υπαγωγής των οφειλών προς το Δημόσιο στις διατάξεις του ν. 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Η γνωμοδότηση ΝΣΚ. 163/2017 περιορίζεται στην τύχη των κατασχέσεων

αυτών πριν την έκδοση δικαστικής απόφασης επί της αίτησης υπαγωγής στις διατάξεις του ν. 3869/2010. Στο πλαίσιο αυτό τίθεται από την Υπηρεσία το ζήτημα της τύχης των αναγκαστικών κατασχέσεων που επιβλήθηκαν σε χρόνο προγενέστερο της αίτησης υπαγωγής των κατασχεθεισών απαιτήσεων οφειλέτη του Δημοσίου στα χέρια πιστωτικών ιδρυμάτων στις ρυθμίσεις του νόμου για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Ιδιαίτερα ζητείται να διερευνηθεί η τύχη των κατασχέσεων αυτών καθώς και των ποσών που είχαν τεθεί σε μεσεγγύηση ή αποδόθηκαν στο Δημόσιο μετά την έκδοση τέτοιων οριστικών θετικών αποφάσεων που δέχθηκαν την σχετική αίτηση. Επίσης, τίθεται ζήτημα συμψηφισμού των απαιτήσεων που ρυθμίστηκαν σε περίπτωση που γίνει δεκτή άρση των επιβληθεισών κατασχέσεων.

9. Πράγματι, δεν απαντήθηκε το ερώτημα τι συμβαίνει στις περιπτώσεις αποδοχής από το δικαστήριο της αίτησης υπαγωγής του οφειλέτη στον Ν. 3869/2010 με τον προσδιορισμό μηνιαίων καταβολών προς τους πιστωτές (άρθρα 8 και 9 του νόμου). Στις περιπτώσεις αυτές, ποια είναι η τύχη των επιβληθεισών κατασχέσεων στα χέρια τρίτων πιστωτικών ιδρυμάτων μετά την έκδοση δικαστικών αποφάσεων που δέχθηκαν τις αιτήσεις οφειλετών του Δημοσίου για την υπαγωγή τους στις διατάξεις του ν.3869/2010; Το ζήτημα αυτό δεν αντιμετωπίσθηκε με την 163/2017 γνωμοδότηση του Β' Τμήματος του ΝΣΚ, αφού θεωρήθηκε υποθετικό το περιεχόμενο των σχετικών ερωτημάτων δεδομένου ότι δεν μπορούσε να προδικασθεί και προεξοφληθεί το αποτέλεσμα δικαστικών αποφάσεων επί εκκρεμών υποθέσεων κατά τα άρθρα 8 και 9 του ν. 3869/2010. Άλλωστε και η δοθείσα τελικά απάντηση, με την ως άνω γνωμοδότηση, επί της τύχης των επιβληθεισών κατασχέσεων μετά την έκδοση οριστικής απόφασης (θετικής ή απορριπτικής) κατά τα άρθρα 8 και 9 του ν. 3869/2010 δεν έγινε τελικά αποδεκτή από τον Διοικητή της ΑΑΔΕ.

10. Περαιτέρω, με την 229/2017 γνωμοδότηση του Β' Τμήματος του ΝΣΚ κρίθηκε ότι με την συλλογική διαδικασία ικανοποίησης των πιστωτών υπό το θεσμικό πλαίσιο του ν.3869/2010 είναι επιτρεπτός ο αυτεπάγγελτος συμψηφισμός απαιτήσεων του Δημοσίου κατά το άρθρο 83 του ΚΕΔΕ με απαιτήσεις οφειλέτη, υπό τον όρο ότι οι προϋποθέσεις του συμψηφισμού συνέτρεξαν πριν από την υποβολή της αίτησης υπαγωγής στις διατάξεις του ν. 3869/2010. Υπό το πρίσμα των όσων έγιναν δεκτά στην ανωτέρω

γνωμοδότηση η υπηρεσία θέτει το ζήτημα της τύχης των ποσών που ετέθησαν υπό μεσεγγύηση μετά την υποβολή της αίτησης υπαγωγής οφειλετών του Δημοσίου στις διατάξεις του ν. 3869/2010 και των ποσών που τρίτος απέδωσε στο Δημόσιο και μετά από την έκδοση των δικαστικών αποφάσεων που δέχθηκαν τις αιτήσεις υπαγωγής των οφειλετών του Δημοσίου στις διατάξεις του νόμου ρύθμισης των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων υπό την εκδοχή της υποχρεωτικής άρσης των επιβληθεισών κατασχέσεων και της επιστροφής των ποσών που αποδόθηκαν από τρίτους στο Δημόσιο. Η Υπηρεσία θέτει το ζήτημα εάν θα τύχουν τελικά εφαρμογής οι διατάξεις περί συμψηφισμού των επιστρεπτέων ποσών με οφειλές προς το Δημόσιο που υπήχθησαν στον Ν. 3869/2010 και τελικά ρυθμίστηκαν βάσει δικαστικής απόφασης.

Νομοθετικό πλαίσιο.

11. Με την διάταξη του άρθρου 95 παρ. 5 του Συντάγματος προβλέπεται ότι:
« Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της διοίκησης. ».

12. Κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3068/2002 «Συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις» (Α' 274/14-11-2002) ορίζεται ότι:
«Το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων. Δικαστικές αποφάσεις κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου είναι όλες οι αποφάσεις των διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές κατά τις οικείες δικονομικές διατάξεις και τους όρους που κάθε απόφαση τάσσει...».

13. Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 1 του ν. 3869/2010 (Α 130/3.8.2010) (Α 130/3.8.2010) προβλέπεται ότι

"1. Φυσικά πρόσωπα που στερούνται πτωχευτικής ικανότητας υπό την έννοια του άρθρου 2 του ν. 3588/2007 και έχουν περιέλθει, χωρίς δόλο, σε μόνιμη και γενική αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών τους, δικαιούνται να υποβάλουν στο αρμόδιο δικαστήριο αίτηση για την ρύθμιση των οφειλών τους κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Την ύπαρξη δόλου αποδεικνύει ο πιστωτής.....

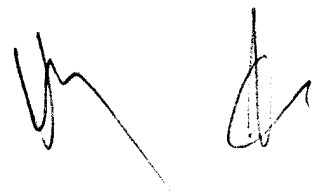
Απαλλαγή του οφειλέτη σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου από τα χρέη του, όπως αυτά περιγράφονται στην αίτηση της παραγράφου 1 του άρθρου 4 επιτρέπεται μόνο μία φορά. Απαίτηση πιστωτή, η οποία δεν έχει συμπεριληφθεί στην αίτηση δεν επηρεάζεται από τη διαδικασία διευθέτησης των οφειλών του αιτούντος κατά τον παρόντα νόμο.

2. Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου εμπίπτει το σύνολο των οφειλών των προσώπων της παραγράφου 1 προς τους ιδιώτες. Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου περιλαμβάνονται επίσης: α) οι βεβαιωμένες οφειλές στην Φορολογική Διοίκηση σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), τον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.) και τον Τελωνειακό Κώδικα, όπως έχουν διαμορφωθεί με βάση τις προσαυξήσεις και τους τόκους εκπρόθεσμης καταβολής που τις επιβαρύνουν, β) οι βεβαιωμένες οφειλές προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' και β' βαθμού και τα νομικά πρόσωπα αυτών, όπως έχουν διαμορφωθεί με βάση τις προσαυξήσεις και τους τόκους εκπρόθεσμης καταβολής, συμπεριλαμβανομένων των οφειλών που προκύπτουν από εισφορά σε χρήμα ή την μετατροπή εισφοράς γης σε χρήμα των προς ένταξη ή και των ήδη ενταγμένων ιδιοκτησιών, σύμφωνα με το ν. 1337/1983 από φόρους και τέλη προς το Δημόσιο και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και γ) ασφαλιστικές οφειλές προς τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης, όπως έχουν διαμορφωθεί με βάση τις προσαυξήσεις και τους τόκους εκπρόθεσμης καταβολής. Τα αναφερόμενα στα στοιχεία α' , β' και γ' πρόσωπα, δεν επιτρέπεται να συνιστούν το σύνολο των πιστωτών του αιτούντος και οι οφειλές του προς αυτά υποβάλλονται σε ρύθμιση κατά τον παρόντα νόμο μαζί με τις οφειλές του προς τους ιδιώτες πιστωτές.

3.4.....

14. Με την διάταξη του άρθρου 8 του ίδιου νόμου προβλέπεται ότι:

Δικαστική ρύθμιση χρεών

1. Αν το σχέδιο δεν γίνεται δεκτό από τους πιστωτές, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του προηγούμενου άρθρου ή αν εκδηλώθηκαν αντιρρήσεις κατά του σχεδίου διευθέτησης των οφειλών και δεν υποκαθίστανται αυτές σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο άρθρο, το δικαστήριο ελέγχει την ύπαρξη των αμφισβητούμενων απαιτήσεων και την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 1 για τη ρύθμιση των οφειλών και απαλλαγή του οφειλέτη. Η απόφαση εκδίδεται κατά προτεραιότητα. «Σε περίπτωση που πιστωτής δεν έχει ενταχθεί στο σχέδιο διευθέτησης του οφειλέτη και δεν έχει ασκηθεί από αυτόν κύρια παρέμβαση, το δικαστήριο ρυθμίζει και τις απαιτήσεις αυτού κατά το άρθρο 744 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ή διατάζει την κλήτευση του κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 748 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζοντας νέα δικάσιμο.»

Αν το δικαστήριο απορρίψει την αίτηση του οφειλέτη δεν μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση πριν από την πάροδο ενός έτους.

2. «Αν τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη δεν είναι επαρκή, το δικαστήριο, αφού αφαιρέσει το ποσό που απαιτείται για την κάλυψη των ευλόγων δαπανών διαβίωσης του ιδίου και των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του, όπως αυτές εκάστοτε προσδιορίζονται με απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους δυνάμει του ν. 4224/2013 ή μέχρις ότου εκδοθεί η ανωτέρω απόφαση, όπως αυτές προσδιορίζονται στην Έρευνα Οικονομικών Προϋπολογισμών (Ε.Ο.Π.) που διενεργεί κάθε χρόνο η Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία και στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες κοινωνικής ασφάλισης που βαρύνουν τον οφειλέτη, διατάσσει την καταβολή μηνιαίως, για χρονικό διάστημα τριών (3) ετών, του ποσού που απομένει με βάση τα περιουσιακά στοιχεία και τα πάσης φύσεως εισοδήματά του, για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών, συμμέτρως διανεμόμενου. 3.....4.....5.....6.....»

15. Επίσης, κατά την διάταξη του άρθρου 11 του ίδιου νόμου όπως αντικαταστάθηκε με την παρ.1 άρθρου 64 ν.4549/2018, (Α 105/14.6.2018) ορίζεται ότι:

Απαλλαγή από υπόλοιπα χρεών

«1. Η κανονική εκτέλεση από τον οφειλέτη των υποχρεώσεων που επιβάλλονται με την απόφαση που εκδίδεται σε εφαρμογή των παραγράφων 2, 4 και 5 του άρθρου 8 επιφέρει, με την επιφύλαξη των όσων ορίζονται στην

παράγραφο 6 του άρθρου 4 και στην παράγραφο 2 του άρθρου 9, την αυτοδίκαιη απαλλαγή του από κάθε τυχόν υφιστάμενο υπόλοιπο οφειλής έναντι όλων των πιστωτών, ακόμη και έναντι εκείνων που δεν ανήγγειλαν τις απαιτήσεις τους. Ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει από το Ειρηνοδικείο, με αίτηση που κοινοποιείται στους πιστωτές και εκδικάζεται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, την πιστοποίηση της απαλλαγής του από το υπόλοιπο των οφειλών.».

14. Με την διάταξη του άρθρου 30 παρ. 3 του ΚΕΔΕ ορίζεται ότι: « Από της ημέρας κοινοποιήσεως του κατασχετηρίου εις τον τρίτον δεν δύναται ούτος να αποδώση προς τον οφειλέτην του Δημοσίου τα κατασχεθέντα χρήματα ή πράγματα ουδέ δύναται να συμψηφίση προς ανταπαιτήσεις του μεταγενεστέρας της κατασχέσεως, της κατασχέσεως επιφερούσης τα αποτελέσματα αυτοδικαίως χωρούσης αναγκαστικής εκχωρήσεως»

15. Περαιτέρω με την διάταξη του άρθρου 83 του ΚΕΔΕ ορίζεται ότι:

Ενέργειες και αποτελέσματα συμψηφισμού

1. Βέβαιη και εκκαθαρισμένη χρηματική απαίτηση του οφειλέτη κατά του Δημοσίου, η οποία αποδεικνύεται με τελεσίδικη δικαστική απόφαση ή δημόσιο έγγραφο, συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη αυτού προς το Δημόσιο.

2. Ο συμψηφισμός προτείνεται με δήλωση του οφειλέτη που υποβάλλεται στη Δ.Ο.Υ., η οποία είναι αρμόδια για την είσπραξη του χρέους. Ο συμψηφισμός μπορεί να ενεργείται και αυτεπάγγελα, με πράξη του προϊσταμένου της ίδιας υπηρεσίας, εφόσον από τα υπάρχοντα στοιχεία αποδεικνύεται η απαίτηση του οφειλέτη. Απαίτηση του Δημοσίου παραγεγραμμένη αντιτάσσεται σε συμψηφισμό για μια τριετία από τη συμπλήρωση της παραγραφής.3.....4

4. Με το συμψηφισμό οι αμοιβαίες απαιτήσεις αποσβένονται από την ημερομηνία που συνυπήρξαν και κατά το μέρος που καλύπτονται, με την επιφύλαξη των άρθρων 89 και 94 του ν. 2362/1995 (Φ Ε Κ 247 Α').

Η δήλωση του οφειλέτη για συμψηφισμό της απαίτησης κατά του Δημοσίου ή το έγγραφο του προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. για αυτεπάγγελο συμψηφισμό κοινοποιείται στην εκκαθαρίζουσα την απαίτηση υπηρεσία, η οποία υποχρεούται σε άμεση απόδοση του συμψηφισθέντος ποσού.....5.....6.....7. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα».

16. Κατά την διάταξη του άρθρου 440 του ΑΚ ορίζεται ότι:

Συμψηφισμός. Ο συμψηφισμός επιφέρει απόσβεση των μεταξύ δύο προσώπων αμοιβαίων απαιτήσεων, όσο καλύπτονται, αν είναι ομοειδείς κατά το αντικείμενο και ληξιπρόθεσμες.

17. Τέλος κατά την διάταξη του άρθρου 441 ΑΚ ορίζεται ότι: *ο συμψηφισμός επέρχεται αν ο ένας τον επικαλεστεί με δήλωση προς τον άλλο. Η πρόταση του συμψηφισμού επιφέρει απόσβεση των αμοιβαίων απαιτήσεων από τότε που συνυπήρξαν.*

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων.

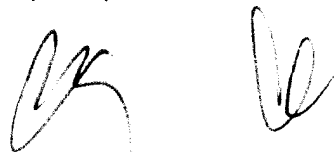
Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα :

18. Σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΕΔΕ, το Δημόσιο μπορεί να προβεί, για την ικανοποίηση ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων του μεταξύ άλλων και σε κατάσχεση εις χείρας τρίτων, κινητών πραγμάτων του οφειλέτη του Δημοσίου (χρημάτων, καρπών κτλ). Στην αναγκαστική κατάσχεση εις χείρας τρίτου επέρχεται εκ του νόμου *ex lege* αναγκαστική εκχώρηση της κατασχεθείσας απαίτησης με την ολοκλήρωση της κατάσχεσης, δηλαδή την κοινοποίηση του κατασχετηρίου στον τρίτο. Η απαίτηση μεταβιβάζεται άνευ ετέρου από τον μέχρι τούδε δικαιούχο καθού η εκτέλεση στον κατασχόντα. Συνεπώς, το Δημόσιο καθίσταται, στην περίπτωση αυτή, εκδοχέας της κατασχεθείσας απαίτησης και ο τρίτος λογίζεται οφειλέτης του Δημοσίου (υπό την αναβλητική αίρεση της θετικής δήλωσης του τρίτου). Οι έννομες συνέπειες της αναγκαστικής κατάσχεσης (ήτοι η απαγόρευση καταβολής του κατασχεμένου αντικειμένου από τον τρίτο στον οφειλέτη του Δημοσίου και η απαγόρευση συμψηφισμού απαιτήσεων του τρίτου προς ανταπαιτήσεις του οφειλέτη του δημοσίου) επέρχονται αυτοδικαίως (ΝΣΚ 10/2018, 163/2017, 254/2016).

19. Στην από 30.6.2010 αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου για την «*ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων νομικών προσώπων*» προβλέπεται ότι στόχος των διατάξεων είναι η επανένταξη του υπερχρεωμένου πολίτη στην

οικονομική και κοινωνική ζωή με την επανάκτηση της οικονομικής ελευθερίας που συνεπάγεται η εξάλειψη των χρεών που αδυνατεί να αποπληρώσει. Το νομοσχέδιο δίνει μια ρεαλιστική προοπτική απεγκλωβισμού από τα χρέη σε όλους τους υπερχρεωμένους πολίτες. Κατά το άρθρο 3 αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση της αίτησης για την έναρξη της διαδικασίας απαλλαγής από τα χρέη είναι το Ειρηνοδικείο στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έχει την κατοικία του, το οποίο δικάζει κατά την διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Το άρθρο 8 αναφέρεται στην δικαστική ρύθμιση των οφειλών και στην απαλλαγή του οφειλέτη. Εφόσον πράγματι δεν επαρκούν τα περιουσιακά στοιχεία και τα πάσης φύσεως εισοδήματα του οφειλέτη για την αποπληρωμή των χρεών, το δικαστήριο προχωρά στην ρύθμιση του μέρους των οφειλών που μπορεί να εξυπηρετηθεί και στην απαλλαγή των υπολοίπων υπό τον όρο τήρησης της ρύθμισης. Η ικανοποίηση των πιστωτών γίνεται τόσο από τα εισοδήματα του οφειλέτη όσο και από την εκποίηση της περιουσίας του. Τέλος, το άρθρο 11 προβλέπει την πιστοποίηση της απαλλαγής από το υπόλοιπο των χρεών από το δικαστήριο αυτεπαγγέλτως ή με αίτηση του οφειλέτη που κοινοποιείται στους πιστωτές.

20. Περαιτέρω στην εκούσια δικαιοδοσία δεν είναι, ούτε επιτρέπεται να είναι αντικείμενο της δίκης η δεσμευτική διάγνωση ιδιωτικών δικαιωμάτων, αλλά σκοπός αυτής είναι η λήψη ρυθμιστικών μέτρων (πχ η διόρθωση ληξιαρχικών πράξεων κ.α). Η εκούσια δικαιοδοσία συνίσταται στη διάπλαση ορισμένης έννομης σχέσης, καθώς και στη σιωπηρή αυθεντική διάγνωση της διάπλασης αυτής, χωρίς προηγούμενη αυθεντική αναγνώριση ιδιωτικού δικαιώματος όχι δηλαδή η δεσμευτική διάγνωση της ισχύος ή μη ισχύος κάποιου ιδιωτικού δικαιώματος. Ακόμη και όταν, η εξέταση ιδιωτικού δικαιώματος αποτελεί προδικαστικό ζήτημα για τη λήψη του ζητούμενου ρυθμιστικού μέτρου εκούσιας δικαιοδοσίας, η παρεμπόπτουσα εξέταση του προδικαστικού αυτού ζητήματος από το δικαστήριο δεν εξοπλίζεται με δεδικασμένο. Συνεπώς, εφόσον στην εκούσια δικαιοδοσία δεν κρίνονται δικαιώματα, η διάγνωση των οποίων αποτελεί υπόθεση της δημιουργίας δεδικασμένου, οι αποφάσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας δεν αναπτύσσουν δεδικασμένο, ούτε ως προς το κύριο, ούτε ως προς το προδικαστικό ζήτημα, γι' αυτό και δεν έχουν εφαρμογή σ' αυτήν (εκούσια δικαιοδοσία) τα άρθρα 322, 324 και 331 ΚΠολΔικ. Αν όμως πρόκειται για γνήσια ιδιωτική διαφορά, η οποία παραπέμπεται από

νόμο στην ειδική διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, η απόφαση που εκδίδεται γι' αυτήν, γίνεται δεκτό ότι αναπτύσσει δεδικασμένο που δεν υπάγεται στη ρύθμιση του άρθρου 778 του ΚΠολΔικ, γιατί αλλιώς η παρεχόμενη σε τέτοια διαφορά προστασία θα ήταν ασυμβίβαστη με τη φύση της, φαλκιδευμένη και αναιμική, με συνέπεια την αντίθεση της προστασίας αυτής στα άρθρα 20 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ (ΑΠ 560/2016).

21. Όπως έχει κριθεί η αναγκαστική κατάσχεση που έχει επιβληθεί στα χέρια τρίτου, ήτοι κατά το χρόνο που ίσχυε η απαγόρευση λήψης καταδιωκτικών μέτρων και η μεταβολή της νομικής και πραγματικής κατάστασης της περιουσίας της οφειλέτη, κατ' άρθρο 4 παρ. 5 του ν.3869/2010, είναι ακυρώσιμη, πλην όμως, εν όψει του προεκτεθέντος σκοπού του ν. 3869/2010, της αρχής της χρηστής διοίκησης και προς αποφυγή κινδύνου δημιουργίας αποζημιωτικών αξιώσεων κατά του Δημοσίου, συντρέχει περίπτωση άρσης εκ μέρους της διοίκησης των αναγκαστικών κατασχέσεων που τυχόν έχουν επιβληθεί μετά την ολοκλήρωση της κατάθεσης της αίτησης για την ρύθμιση των οφειλών κατά τις διατάξεις του ν. 3869/ 2010 (Ολ. ΝΣΚ 277/2017).

22. Στις υπό εξέταση υποθέσεις οι κατασχετήριες εκθέσεις τόσο στην υπόθεση της Δ.Ο.Υ. Ηλιούπολης όσο και στην περίπτωση της Δ.Ο.Υ. Σύρου επιδόθηκαν στα χέρια τρίτων πιστωτικών ιδρυμάτων σε χρόνο προγενέστερο της κατάθεσης των αιτήσεων ενώπιον του Ειρηνοδικείου Αθηνών και Σύρου αντιστοίχως για την υπαγωγή των οφειλετών του Δημοσίου και των χρεών τους στις διατάξεις του ν. 3869/2010. Ειδικότερα, την 10.2.2017 η Τράπεζα ΑΛΦΑ υπέβαλε θετική δήλωση τρίτου στην 2645//2017 κατασχετήρια έκθεση που της είχε επιδώσει η Δ.Ο.Υ. Ηλιούπολης της 3.2.2017 για ισόποση οφειλή του ΔΣ οφειλέτη του Ελληνικού Δημοσίου. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις τα κατασχετήρια έγγραφα της Δ.Ο.Υ. Ηλιούπολης επιδόθηκαν στις Τράπεζες την 3.2.2017 ενώ η αίτηση του οφειλέτη για την υπαγωγή του στις διατάξεις του ν. 3869/2010 κατετέθη στο Ειρηνοδικείο Αθηνών την 31.3.2017. Την ίδια ημερομηνία επιδόθηκαν οι κατασχετήριες εκθέσεις στα προαναφερθέντα τραπεζικά ιδρύματα από την Δ.Ο.Υ. Σύρου ενώ οι αιτήσεις των οφειλετών της Λ.Ρ. και Δ.Ρ. για την υπαγωγή τους στις ρυθμίσεις του ν. 3869/2010 κατατέθηκαν στο Ειρηνοδικείο Ερμούπολης Σύρου την 18.10.2017. Σε όλες τις περιπτώσεις η κατάθεση αίτησης για την υπαγωγή των οφειλετών των Δ.Ο.Υ. Ηλιούπολης και Σύρου στο ν. 3869/2010 έγινε σε χρόνο

μεταγενέστερο της επιβολής των κατασχέσεων εις χείρας των Τραπεζικών Ιδρυμάτων που αναφέρονται στο ερώτημα. Με την επιβολή των κατασχέσεων αυτών σε χρόνο προγενέστερο της κατάθεσης των αιτήσεων για την υπαγωγή των χρεών των οφειλετών του Δημοσίου στις διατάξεις του ν. 3869/2010 τόσο στην περίπτωση που οι Τράπεζες έκαναν θετική δήλωση όσο και στις περιπτώσεις που αυτές δεν προέβησαν σε δήλωση ή υπέβαλαν εκπρόθεσμη δήλωση ή σε δήλωση που δεν έχει τον νόμιμο τύπο επέρχεται ex lege αναγκαστική εκχώρηση των κατασχεθεισών απαιτήσεων και στην θέση του οφειλέτη του Δημοσίου υπεισέρχεται αυτό ως εκδοχέας των απαιτήσεων, ο δε τρίτος (Τράπεζες εν προκειμένω) υποχρεούται πλέον ως οφειλέτες του Δημοσίου να καταβάλουν σε αυτό και όχι στον οφειλέτη – δανειστή τους στην θέση των οποίων έχει πλέον εκ του νόμου αυτοδικαίως υπεισέλθει το Δημόσιο. Με άλλα λόγια μετά την επιβολή των αναγκαστικών κατασχέσεων σε χέρια Τραπεζών ως τρίτων η Δ.Ο.Υ. Ηλιούπολης και Σύρου, εφόσον δεν υπεβλήθησαν αρνητικές δηλώσεις, κατέστησαν το Ελληνικό Δημόσιο δανειστή των Τραπεζών και τις τελευταίες οφειλέτη του στον οποίο οι Τράπεζες οφείλουν να καταβάλουν τα κατασχεθέντα στα χέρια τους ποσά. Κατά δε τον μεταγενέστερο χρόνο που κατετέθησαν οι αιτήσεις των οφειλετών του Δημοσίου για την υπαγωγή τους στις ρυθμίσεις του ν. 3869/2010, οι αιτήσεις αυτές δεν δύνανται να έχουν ως αντικείμενο τις αξιώσεις του Δημοσίου για την ικανοποίηση των οποίων επεβλήθησαν οι προλεχθείσες αναγκαστικές κατασχέσεις, δεδομένου ότι οι εν λόγω απαιτήσεις με αντικείμενο τις αντίστοιχες οφειλές – χρέη των οφειλετών του Δημοσίου (Δ.Ο.Υ. Ηλιούπολης και Σύρου) κατασχέθηκαν αναγκαστικά στα χέρια των τρίτων Τραπεζών, οι οποίες πλέον κατέστησαν οφειλέτες του Ελληνικού Δημοσίου. Τα δε χρέη για τα οποία επεβλήθησαν οι αναγκαστικές κατασχέσεις κατά τον χρόνο κατάθεσης των αιτήσεων υπαγωγής στις ρυθμίσεις του ν. 3869/2010 δεν ήταν χρέη οφειλές της περιουσίας των οφειλετών του Δημοσίου για να υπαχθούν στις ρυθμίσεις του νόμου αυτού για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά αλλά χρέη των Τραπεζών που όφειλαν να καταβάλουν στο Δημόσιο. Μάλιστα οι Τράπεζες όφειλαν και οφείλουν να καταβάλουν ως τρίτοι που πλέον κατέστησαν απευθείας οφειλέτες του Δημοσίου χωρίς η υποχρέωσή τους να επηρεάζεται από την έκβαση της δίκης στα δικαστήρια που εξέτασαν τις αιτήσεις υπαγωγής των χρεών των οφειλετών του Δημοσίου στις διατάξεις του

ν. 3869/2010. Άλλωστε οι αποφάσεις που εκδόθηκαν κατά την εκούσια δικαιοδοσία αφορούν την ρύθμιση των χρεών των οφειλετών του Δημοσίου που πλέον ήδη από τον χρόνο της επιβολής των αναγκαστικών κατασχέσεων και πολύ πριν την κατάθεση των αιτήσεων για την ρύθμιση των χρεών τους έπαυσαν να διατηρούν οποιονδήποτε συμβατικό ή άλλο δεσμό με τις Τράπεζες. Οι τελευταίες μάλιστα δεν μετείχαν με οποιονδήποτε τρόπο στην δίκη για την ρύθμιση των χρεών των οφειλετών του Δημοσίου τουλάχιστον για τις αξιώσεις που κατασχέθηκαν αναγκαστικά στα χέρια τους σε χρόνο προγενέστερο των αιτήσεων υπαγωγής στις διατάξεις του ν. 3869/2010. Συνεπώς, η όποια δεσμευτικότητα των αποφάσεων των δικαστηρίων που ρύθμισαν τις οφειλές των υπερχρεωμένων οφειλετών δεν καταλαμβάνουν τις Τράπεζες στα χέρια των οποίων επεβλήθησαν οι προμνησθείσες αναγκαστικές κατασχέσεις. Αντικείμενο δικαστικής ρύθμισης κατά τις διατάξεις των άρθρων 8 του ν. 3869/2010 μπορεί να είναι μόνο οφειλές και χρέη που μπορούν να εξυπηρετηθούν από εισοδήματα και περιουσία του οφειλέτη. Στις συγκεκριμένες περιπτώσεις οι κατασχεθείσες απαιτήσεις των οφειλετών του Δημοσίου έπαυσαν να ανήκουν στην περιουσία τους αφού εκδοχέας αυτών κατέστη το Δημόσιο σε χρόνο προγενέστερο των αιτήσεων υπαγωγής των οφειλών αυτών στις ρυθμίσεις του ν. 3869/2010.

23. Περαιτέρω, οι κατασχεθείσες απαιτήσεις, όπως αναλύονται και στα κατασχετήρια έγγραφα επεβλήθησαν λόγω οφειλών από φόρους εισοδημάτων φυσικών προσώπων προηγούμενων της κατάσχεσης ετών (για παράδειγμα στις κατασχετήριες εκθέσεις Δ.Ο.Υ. Σύρου με αριθμό 106011/2017, 10614, 10617, 10618 στα χέρια της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, της Άλφα Τράπεζας, της Eurobank, της Τράπεζας Πειραιώς αντιστοίχως οι από 30.3.2017 συνοδευτικοί πίνακες χρεών αναφέρονται σε εισοδήματα φυσικών προσώπων οικονομικού έτους 2013, 2014 και 2015). Αντίθετα στην περίπτωση της κατασχετηρίου εκθέσεως της Δ.Ο.Υ. Ηλιούπολης (πχ. 2645/2017) η κατάσχεση επεβλήθη λόγω εκχώρησης μισθών οικονομικού έτους. Είναι, λοιπόν, ορθό να κριθεί ότι για τις κατασχεθείσες στα χέρια των Τραπεζών απαιτήσεις που γεννήθηκαν σε χρόνο προγενέστερο της κατάθεσης αίτησης υπαγωγής στις ρυθμίσεις του ν. 3869/2010, το Δημόσιο ως εκδοχέας των απαιτήσεων δικαιούται να τις επιδιώξει και να ζητήσει αμέσως την είσπραξή τους από τους νέους οφειλέτες

- Τράπεζες που στα χέρια τους κατασχέθηκαν οι απαιτήσεις αυτές ανεξάρτητα από την έκβαση των δικών που αφορούν τις ρυθμίσεις των χρεών των οφειλετών του λόγω υπαγωγής τους στο νόμο για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Υπό την έννοια αυτή οι επιβληθείσες κατασχέσεις είναι ισχυρές και παράγουν τις έννομες συνέπειές τους ανεξάρτητα από την έκβαση των δικών που αφορούν την ρύθμιση των χρεών των υπερχρεωμένων οφειλετών του Δημοσίου.

24. Εάν ωστόσο προκύψουν μελλοντικές απαιτήσεις του Δημοσίου που θεωρηθεί ότι καλύπτονται από τις επιβληθείσες κατασχέσεις και για τις οποίες σύμφωνα με το ερώτημα ο οφειλέτης του Δημοσίου συμπεριέλαβε στο προτεινόμενο σχέδιο διευθέτησης των οφειλών, τότε για τις απαιτήσεις αυτές τίθεται ζήτημα συμψηφισμού και όχι άρσης των κατασχέσεων.

25. Πράγματι, το αναγκαστικό διοικητικό μέτρο της κατάσχεσης είναι ισχυρό δεδομένου ότι ελήφθη σε χρόνο προγενέστερο της κατάθεσης της αίτησης για υπαγωγή των οφειλετών του Δημοσίου στο ν. 3869/2010. Συνεπώς νομίμως επισπεύσθηκε αναγκαστική εκτέλεση κατά της περιουσίας αυτών. Διαρκούσης της εξέτασης του σχεδίου ρύθμισης, ήτοι από την υποβολή της αίτησης έως την έκδοση οριστικής απόφασης διετάχθη αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων και διατήρηση της νομικής και πραγματικής κατάστασης των αιτούντων με την υποχρέωση καταβολής ορισμένου ποσού στους πιστωτές. Μετά όμως την οριστική ρύθμιση της κατάστασης με την έκδοση απόφασης επί της αίτησης και εφόσον τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη δεν επαρκούν το δικαστήριο διατάσσει την καταβολή μηνιαίως, για χρονικό διάστημα τριών ετών, του ποσού που απομένει με βάση τα περιουσιακά στοιχεία και τα πάσης φύσεως εισοδήματα του οφειλέτη για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών συμμέτρως διανεμόμενου (άρθρο 8 παρ. 2 του ν. 3869/2010). Αν οι όροι της ρύθμισης τηρηθούν ο οφειλέτης δύναται να επιδιώξει την πιστοποίηση της απαλλαγής του από το υπόλοιπο των χρεών.

26. Εφόσον, λοιπόν, γεννηθούν μελλοντικές απαιτήσεις για τις οποίες επεβλήθη αναγκαστική κατάσχεση στα χέρια Τράπεζας ως τρίτης που έχουν ρυθμιστεί με την απόφαση του δικαστηρίου που εξεδόθη μετά την υποβολή αίτησης σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3869/2010, και οι οποίες στο συγκεκριμένο ερώτημα δεν προκύπτουν ότι γεννήθηκαν, τότε αυτές εφόσον ικανοποιηθούν σύμφωνα με την διαδικασία συλλογικής ικανοποίησης

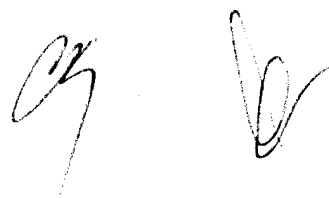
δημιουργούν κίνδυνο αποζημιωτικής αξίωσης σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου. Το τελευταίο ικανοποιεί τις μελλοντικές του αξιώσεις τόσο μέσα από τις νόμιμες και ισχυρές αναγκαστικές κατασχέσεις που είχαν επιβληθεί στα χέρια των Τραπεζών πριν την υπαγωγή στις ρυθμίσεις του ν. 3869/2010 όσο και από την δικαστική απόφαση που ρύθμισε τελικά τα χρέη των οφειλετών του. Υπό την έννοια αυτή δεν υφίσταται νόμιμη υποχρέωση άρσης των επιβληθεισών αναγκαστικών κατασχέσεων παρά μόνο ενδεχόμενου περιορισμού αυτών κατά το ποσό που οι μελλοντικές απαιτήσεις που τυχόν θα γεννηθούν, μετά την κατάθεση των αιτήσεων των οφειλετών του Δημοσίου για την υπαγωγή στις ρυθμίσεις για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, απετέλεσαν αντικείμενο οριστικής ρύθμισης με δικαστικές αποφάσεις υπό το φως του άρθρου 8 παρ. 2 του ν. 3869/2010. Άλλωστε το «δεδικασμένο» της απόφασης που εκδίδεται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν.2869/2010, κατά την εκούσια δικαιοδοσία, δεν δεσμεύει ούτε επηρεάζει την σχέση του εκδοχέα της απαίτησης, αναγκαστικώς κατασχόντος Δημοσίου, προς τις τρίτες Τράπεζες, για απαιτήσεις που κατασχέθηκαν στα χέρια τους σε χρόνο προγενέστερο της υποβολής της αίτησης του άρθρου 4 παρ. 1 του νόμου αυτού. Εξάλλου οι εκδοθείσες δικαστικές αποφάσεις δεν ασχολήθηκαν με την τύχη των επιβληθεισών κατασχέσεων. Ακόμα και οι μελλοντικές απαιτήσεις που θα γεννηθούν, υπό τις περιστάσεις αυτές, θα είναι απαιτήσεις του Δημοσίου κατά του νέου οφειλέτη του στα χέρια του οποίου, ως τρίτου, κατασχέθηκαν μελλοντικές απαιτήσεις.

27. Ζήτημα συμψηφισμού απαιτήσεων δεν τίθεται στις συγκεκριμένες περιπτώσεις. Με τις διατάξεις του άρθρου 83 του ΚΕΔΕ θεσπίσθηκε το δικαίωμα του Δημοσίου να αποφασίζει αυτεπαγγέλτως το συμψηφισμό βεβαιωμένων και εκκαθαρισμένων χρηματικών απαιτήσεων οφειλετών του με βεβαιωμένες από το ίδιο ανταπαιτήσεις του κατ' αυτών, μέχρι το ύψος που αυτές καλύπτονται, για λόγους έγκαιρης είσπραξης των δημοσίων εσόδων, οικονομίας χρόνου και δαπάνης και προστασίας του από τις δυσμενείς συνέπειες της αφερεγγυότητας των οφειλετών του. Για το συμψηφισμό θα πρέπει οι εκατέρωθεν απαιτήσεις να είναι βέβαιες και εκκαθαρισμένες και να είναι προσδιορισμένες κατά το ποσό και την αιτία τους. Τόσο κατά τη διάταξη του άρθρου 83 παρ. 4 του Κ.Ε.Δ.Ε. όσο και κατά τις γενικές διατάξεις (βλ. άρθρο 441 Α.Κ), τα αποτελέσματα του συμψηφισμού επέρχονται στο χρόνο

συνάντησης των αμοιβαίων απαιτήσεων (ΑΠ 435/2015, ΣΤΕ 2164/2012, ΝΣΚ 142/2013), οι εκατέρωθεν απαιτήσεις αποσβένονται καθ' υποκατάσταση της καταβολής, αφ' ού χρόνου συνυπήρξαν, δηλαδή αναδρομικά κατά το χρόνο που συνυπήρξαν και κατά το μέρος που καλύπτονται. Κατά συνέπεια, με τον συμψηφισμό δεν διενεργείται αναγκαστική εκτέλεση προς είσπραξη των απαιτήσεων που απορρέουν από τους οικείους νόμιμους τίτλους, αλλά αποσβένονται οι εκατέρωθεν απαιτήσεις με συνυπολογισμό που υποκαθιστά την καταβολή οφειλών (ΣΤΕ 2164/2012, ΝΣΚ 10/2018, 142/2013, 253/2014, 17/2011).

28. Στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη ρύθμιση χρεών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων δεν υπάρχει διάταξη απαγορευτική της διενέργειας συμψηφισμού απαιτήσεων των μερών, ο δε συμψηφισμός, κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα, δεν εμπίπτει στην έννοια των καταδιωκτικών μέτρων και δη των πράξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης (ΣΤΕ 2164/2012, ΝΣΚ 229/2017, 142/2013, ΝΣΚ 530/1996).

29. Στην προκειμένη περίπτωση συμψηφισμός απαιτήσεων δεν χωρεί γιατί λείπει σαφώς το στοιχείο της αμοιβαιότητας και του εκατέρωθεν των απαιτήσεων, αφού δεν υπάρχουν στις υπό εξέταση υποθέσεις αμοιβαίες απαιτήσεις και ανταπαιτήσεις Δημοσίου και οφειλετών του. Το μεν Δημόσιο έχοντας καταστεί εκδοχέας των απαιτήσεων των οφειλετών του, γεννημένων και μελλοντικών, είχε απέναντι του οφειλέτες τις Τράπεζες λόγω των έγκυρων και ισχυρών αναγκαστικών κατασχέσεων στα χέρια τους, οι δε οφειλέτες του Δημοσίου έχουν αξίωση απαλλαγής από τα χρέη για την ίδια μελλοντική αιτία τηρώντας τις ρυθμίσεις της οριστικής δικαστικής απόφασης που εξεδόθη στο πλαίσιο του ν. 3869/2010. Με τον τρόπο αυτό το Δημόσιο έχει απαιτήσεις έναντι των Τραπεζών ενώ οι οφειλέτες του (υπό αίρεση) έναντι του Δημοσίου. Πρόκειται, λοιπόν, για απαιτήσεις που δεν είναι αμοιβαίες ούτε έχουν αποδέκτες τα ίδια πρόσωπα. Άρα δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις συμψηφισμού των εκατέρωθεν απαιτήσεων.

Απάντηση

Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στα ερωτήματα που υποβλήθηκαν, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Β') γνωμοδότησε ομόφωνα ως εξής:

Επί του πρώτου ερωτήματος

Μετά ταύτα η απάντηση που αρμόζει στο πρώτο ερώτημα είναι ότι οι επιβληθείσες κατασχέσεις εις χείρας Τραπεζών μετά την λήξη χορηγηθεισών προσωρινών διαταγών λόγω έκδοσης των αποφάσεων 2966/2018 και 32/2018 των Ειρηνοδικείου Αθηνών και Ερμούπολης αντίστοιχα, με τις οποίες έγιναν δεκτές ασκηθείσες αιτήσεις φορολογουμένων για την υπαγωγή στις ρυθμίσεις του ν. 3869/2010, είναι ισχυρές και έγκυρες αφού επιβλήθηκαν σε χρόνο προγενέστερο των κρίσιμων αυτών αιτήσεων και παράγουν όλες τις έννομες συνέπειές τους με κυριότερη την υποχρέωση των Τραπεζών να καταβάλουν στο Δημόσιο τα οφειλόμενα στους οφειλέτες του μέχρι το ύψος του ποσού της επιβληθείσας κατάσχεσης τόσο για τις γεννηθείσες όσο και για τις μέλλουσες απαιτήσεις. Προς αποφυγή δε κινδύνου γέννησης τυχόν αποζημιωτικών αξιώσεων των οφειλετών του Δημοσίου για μελλοντικές και μόνο απαιτήσεις που απετέλεσαν αντικείμενο ρύθμισης των ως άνω αποφάσεων υφίσταται δυνατότητα περιορισμού της κατάσχεσης για το ποσό που έχει ορισθεί δυνάμει αυτών εφόσον πρόκειται αποδεδειγμένα για απαιτήσεις που γεννήθηκαν μετά την υποβολή της αίτησης υπαγωγής των οφειλετών του Δημοσίου στις διατάξεις του ν. 3869/2010.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

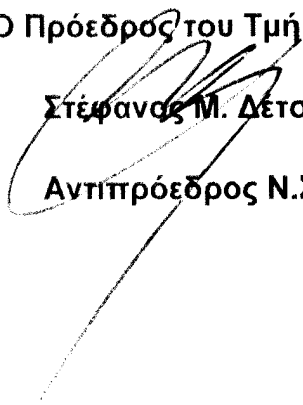
Στο δεύτερο ερώτημα αρμόζει η απάντηση ότι οι Τράπεζες υποχρεούνται ως οφειλέτες πλέον του Δημοσίου να καταβάλουν τα ποσά που έχουν και κατασχέθηκαν στα χέρια τους μετά την έκδοση των ανωτέρω οριστικών θετικών δικαστικών αποφάσεων. Τα ποσά αυτά οφείλονται στο Δημόσιο, το οποίο δύναται να περιορίσει τις κατασχέσεις με τους προαναφερθέντες όρους. Οι διατάξεις συμψηφισμού δεν τυγχάνουν εφαρμογής στις υπό εξέταση περιπτώσεις. Αντιθέτως, τυχόν εισπραχθέντα ποσά δια των επιβληθεισών κατασχέσεων που απετέλεσαν και αντικείμενο ρύθμισης βάσει δικαστικής απόφασης, κατά το μέρος που υπερβαίνουν το ύψος της απαίτησης που διασφαλίσθηκε και ικανοποιήθηκε με το αναγκαστικό μέτρο της κατάσχεσης και την δικαστική ρύθμιση, θα επιστραφούν ως αχρεωστήτως καταβληθέντα, ο

δε τρόπος επιστροφής είναι ζήτημα αναγόμενο στην σφαίρα επιλογών της υπηρεσίας.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 8-10-2019

Ο Πρόεδρος του Τμήματος

Στέφανος Μ. Δέτσης

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Ιωάννης Μπακόπουλος

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

